

χωρίς να τὸν ὑπολογίζη εἰς ὅ,τι ἀκόμη διατηρεῖ ἢ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ δημιουργήσῃ ὡς ἐσωτερικόν του κόσμον. Χωρὶς νὰ γνωρίζη κατὰ βάθος τὴν πράξιν του καὶ νὰ ἔχη τὴν δυνατότητα νὰ τῆς δώσῃ προσωπικὸν τόνον, νὰ συνδεθῇ ἐπὶ παραδείγματι τηλεφωνικῶς καλύτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἢ τὴν περασμένην φοράν, ἐπαναλαμβάνει εἰς τὴν σχέσιν του πρὸς τὸν κόσμον μίαν γενικὴν κίνησιν. Παρ' ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὸν λόγον οὔτε ἔχει δικαίωμα ἐκλογῆς, ἀπλῶς καὶ μόνον ἐπειδὴ τοῦ τὸ παραγγέλλει μίᾳ ὠρισμένη ἀπρόσωπος αὐθεντία, ὑπακούει καὶ τοκτοποιεῖ τὴν ζωὴν του. Μάλιστα συμβαίνει ἐπανειλημμένως εἰς τὴν ἐποχὴν μας νὰ δυσανασχετῇ ἐναντίον τῆς διαταγῆς, ὅταν ἔρχεται ἐκ μέρους ἐνὸς συγκεκριμένου ἀνθρώπου, νὰ εἶναι ὅμως πρόθυμος νὰ ἐκτελέσῃ τὰ πάντα, εἴαν τὸν διατάξουν ἀντικειμενικαὶ καταστάσεις. Συμβαίνει λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐξουσιοδοτῇ τὰ πράγματα νὰ τοῦ ὀρίσουν, πῶς πρέπει νὰ συμπεριφερθῇ, νὰ ἐπιτρέπη χωρὶς ἀντίρρησην εἰς τὸ περιβάλλον νὰ διαμορφώῃ τὴν ἀτομικὴν του πράξιν μὲ τὴν ἱκανοποίησιν, ὅτι δὲν εἶναι ὑποχείριος τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τῶν γεγονότων τοῦ ἔξω κόσμου.

Ἐπειδὴ καθημερινῶς οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἐκπρόσωποι ἀνωνύμων συστημάτων, διατάσσουν ἀλληλοδιαδόχως εἰς περισσοτέρας περιπτώσεις τοὺς ἀνθρώπους, συνεχίζουν καὶ ὅπου ἐμφανίζονται, χωρὶς νὰ ἐκπροσωποῦν τὴν ἀνωνυμίαν, τὸν τεχνικῶς αὐτονόητον τρόπον τῆς ἐκφράσεώς των, δὲν ἐπιτρέπουν ὅμως αὐτὴν τὴν ἔκφρασιν εἰς τοὺς ἄλλους. Ὅπου ἀποφεύγεται ἡ σύγκρουσις, αὐτὸ ὀφείλεται εἰς τὴν ἀποσιώπησιν τῶν πραγματικῶν των προθέσεων εἴτε εἰς τὴν συνέχισιν τῆς σιγῆς διὰ τῆς ἀνακοινώσεως ἀσημάντων πραγμάτων. Ἡ καταστροφή τῆς πείρας καὶ τοῦ κύρους τῆς ἀληθείας αἶρει τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἰς τὸν ἄλλον ἄνθρωπον καὶ ταυτοχρόνως τὸν προσανατολίζει εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι, ὡς προσιτὰ τμήματα ἐνὸς τεχνικοῦ μηχανισμοῦ ἐφωδισμένα μὲ τὴν ἱκανότητα τῆς ὁμιλίας, τὸν πληροφοροῦν, τί πρέπει νὰ θέλῃ καὶ πῶς νὰ συμπεριφέρεται μὲ ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα τὴν αὔξησιν τῆς δικαιοδοσίας τοῦ τεχνικοῦ κράτους. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ἄνθρωπος ἀρνεῖται τὸν ἄνθρωπον, ἀνακαλεῖ τὴν ἐκτίμησιν του ἐναντι τῶν ἄλλων, ἐπειδὴ ἀποστρέφεται τὴν ὑπαρξίν του καὶ μὲ τὴν διαγραφὴν αὐτῆν τοῦ Σὺ καὶ τῆς προσωπικῆς του εὐθύνης ἐκ τοῦ ἀτομικοῦ του κόσμου ὑπερνικᾷ τὴν ἀντίστασιν τοῦ προσώπου καὶ ἀδέσμευτος ὑπὸ τοῦ λόγου ἐπιδίδεται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν μηχανικῶν διατάξεων.

Ο ΥΠΟΛΟΓΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΩΝ ΚΛΕΙΣΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ. Ὡς τρόποι αὐτομάτου ἐφαρμογῆς ἐντολῶν τεχνικῆς διαρρυθμίσεως, τὰ μηχανήματα μεσιτεύουν σήμερον τὴν πράξιν τοῦ ἀνθρώπου, χωρὶς νὰ χρειάζονται συμπαραστάσιν καὶ κατορθώνουν, ὅ,τι μὲ τὴν ἀτομικὴν του ἱκανότητα ὁ ἄνθρωπος θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχῃ

καὶ διὰ τοῦτο ἐπανειλημένως δὲν κατανοεῖ. Ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου τὰ συνεχῶς περισσότερα πολυσύνθετα πράγματα τῆς καθημερινῆς χρήσεως εἶναι ἀνέκφραστα. Παίρνουν θέσιν εἰς τὸ μέσον τῆς ζωῆς, ἀλλὰ δὲν ἐπιδέχονται τὸν λόγον καὶ εἶναι μυστήρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ μυστηριώδες. Ὅτι τὰ μηχανήματα εἶναι ἐκεῖνα τὰ ἐκπληκτικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν δικαιολογοῦν τὸν θαυμασμόν, ἐφ' ὅσον ἔχουν διὰ τοὺς εἰδικούς μίαν περὶ ἐξήγησιν, οὔτε ἀνέχονται τὴν ἔκφρασιν, τὴν εἴσοδόν των εἰς τὸν κοινὸν λόγον, ἐφ' ὅσον τὸ πρᾶγμα προϋποθέτει εἰδικὴν σπουδὴν, οἱ ἄνθρωποι τὸ γνωρίζουν καὶ συμμορφώνονται μὲ σχετικὴν συνέπειαν. Διὰ τοῦτο νικοῦν χωρὶς μεγάλην δυσκολίαν τὸ δέος ἐνώπιον τοῦ ἀφάτου καὶ τοῦ ἐπιτρέπου νὰ ὀρίσῃ τὸ εἶδος τῆς ἰδικῆς τῶν πράξεως. Τὰ μηχανήματα εἶναι ἐνσαρκωμένα διατάγματα καὶ καθ' ὃ μέτρον ἀποτελοῦν τὸ ὑπόδειγμα τῶν πράξεων, διακόπτουν τοὺς λογικοὺς δεσμοὺς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἔργου του.

Μετὰ τὸν δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον τὰ μηχανήματα τείνουν νὰ καταστῶν εἰς ὅλα τὰ μηχανοστάσια τῆς γῆς αὐτόματα, ὁ μηχανισμὸς ἐν τούτοις εἰς τὴν πράξιν ἔχει προηγηθῆ. Ἡ τεχνικὴ πράξις δὲν τοποθετεῖται πλησίον τοῦ μηχανήματος, ἀλλ' ἀνήκει εἰς τὴν διαρρυθμίσιν του, εἶναι μία μηχανικὴ κίνησις διὰ τὴν ἔναρξιν ἄλλων μηχανικῶν κινήσεων, μέχρις ὅτου ὁ κύκλος κλείσῃ προσωρινῶς μὲ τὴν ἐκ μέρους τοῦ μηχανήματος ἐπιβαλλομένην κίνησιν. Οἱ μηχανισμοί, εἰς τοὺς ὁποίους συμμετέχει ὁ ἄνθρωπος, εἶναι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους κλειστοί. Ἡ διαταγὴ μεταδιβάσεται ἀπὸ τοῦ ἐνὸς τμήματος εἰς τὸ ἄλλο, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ συγκεντρώσῃ τὴν προσοχὴν του, μήπως κατὰ λάθος παρακούσῃ καὶ διακοπῇ ἐξ ὑπαιτιότητός του ἢ κυκλοφορίᾳ. Διὰ νὰ ἐλαττωθῇ ἡ πιθανότης αὐτῆ, ἡ τεχνικὴ ἀπλοποιεῖ ὅσον εἶναι δυνατόν τὸν ρόλον τοῦ ἀνθρώπου. Ἐλάχιστοι γνωρίζουν, πῶς λειτουργεῖ ἡ τηλεόρασις ἢ τὸ μαγνητόφωνον, χωρὶς ὅμως ἡ ἄγνοια νὰ δυσκολεύῃ τὴν λειτουργίαν.

Διὰ νὰ λειτουργήσουν τὰ μηχανήματα, χρειάζεται ἀπλῶς καὶ μόνον ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ νὰ λειτουργήσουν ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ μηχανισμοί, πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ γίνῃ μέσον ἐκπληρώσεως ἐντολῶν, διὰ τὰς ὁποίας δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ εἶναι ὁ ἴδιος ὑπόλογος. Οἱ ἀρχαῖοι ἐφήρμοσαν τὸν μηχανισμόν τῆς στρατιωτικῆς τακτικῆς, οἱ μεταγενέστεροι ἀνέπτυξαν εἰς τὴν Δύσιν τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν, οἱ σύγχρονοι ἐπιδίδονται ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὴν γραφειοκρατίαν. Εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις ἡ ὑπακοὴ εἶναι ἡ πρώτη ἀρετὴ. Τὴν ὑπακοὴν περιβάλλει καὶ θεμελιώνει εἰς τὸ στράτευμα τὸ χρέος πρὸς τὴν πατρίδα, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἢ εὐδοκία τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ σύγχρονον κράτος ἢ χρηματικὴ ἀμοιβή. Ἡ ἀντίρρησις εἶναι καὶ εἰς τὰς τρεῖς περιπτώσεις ἀπαράδεκτος καὶ ἡ κατανόησις τῶν διατάξεων περιττή. Ὁ μηχανισμὸς δὲν ὑποφέρει τὸν διάλογον, ἀποκλείει

δηλαδή την ανάπτυξιν τῆς ἐλευθερίας καὶ δὲν βλέπει τὸν ἄνθρωπον ὡς φορέα τοῦ λόγου, ἀλλὰ μόνον ὡς ὑπόλογον. Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον ἐπομένως νὰ συνάψῃ ὁ ἄνθρωπος μίαν λογικὴν σχέσιν με τοὺς μηχανισμούς, ἀλλὰ νὰ ἐκτελέσῃ, ὅ,τι ἐπιβάλλουν, οὕτως ὥστε μεταξύ του καὶ τῆς διατάξεως νὰ ὑπάρξῃ μία κλειστὴ κίνησις, νὰ περιληφθῇ δηλαδή καὶ ἐκεῖνος εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ ἀνεκφράστου ἔργου. Διὰ τοῦτο, ὅ,τι ἔχει μηχανικὴν ἀρθρώσιν, μένει δι' ἐκεῖνον ἀκριβῶς, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ συνδεθῇ μαζί του, εἰς τὴν σκιάν τοῦ λόγου. Εἰς τὴν ἰδίαν σκιάν τοποθετεῖται καὶ ὁλόκληρος ὁ σύνδεσμος. Ἐνώπιον τοῦ μηχανικοῦ συστήματος καὶ ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ του ὁ ἄνθρωπος εἶναι νήπιος. Δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ ὁμιλῇ, ἀλλὰ νὰ ὑπακούῃ· δὲν χρειάζεται νὰ κατανοῇ, ἀλλὰ νὰ ἐφαρμόζῃ.

ΕΞΑΡΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ, Η ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΜΑΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗΣ. Ὅ,τι δὲν ἠμπορεῖ νὰ περιγραφῇ διὰ τοῦ λόγου, διαφεύγει τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἀνθρώπου, ἔχει αὐτονομίαν καὶ ὅταν ἀναφέρεται εἰς τὸν ἄνθρωπον, τοῦ ἐπιβάλλει, ἐν γνώσει του εἴτε χωρὶς ἐκεῖνος νὰ τὸ γνωρίζῃ, μετὴν συγκατάθεσιν εἴτε ἐναντίον τῆς θελήσεώς του, μίαν ἐνέργειαν. Μετὴν ἐνέργειαν αὐτὴν σχετίζεται ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὰ ἀνεκφραστα, ἄλλοτε διὰ νὰ κατευθύνῃ τὴν αὐτονομίαν των πρὸς ὄφελός του καὶ ἄλλοτε διὰ νὰ μὴ τὸν συνθλίβουν. Τὴν πράξιν τῆς ἐκμεταλλεύσεως ἢ τῆς ἀποφυγῆς ἀλόγων δυνάμεων ὠνόμασεν ἡ ἱστορία «μαγείαν».

Καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ μαγεία ἐξυπηρέτησε τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἔθεσεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀκαταλογίστου. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ἡ μαγεία ὑπέταξε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ ἀνεξέλεγκτα πράγματα, ὅτι δὲν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ συνάψῃ πρὸς τὰ πράγματα ἐσωτερικοὺς δεσμούς, ὥστε νὰ τὰ θέσῃ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ λόγου, ἀλλὰ τοῦ τὰ παρεχώρησε, χωρὶς νὰ τοῦ τὰ ἀποκαλύψῃ, τὸν ἔκανε δηλαδή ἰκανὸν νὰ τὰ ἔχῃ ἢ νὰ τὰ παρακάμπτῃ ἀπλῶς καὶ μόνον μετὴν ὑποταγὴν του, ἢ ὁποῖα συνετελεῖτο ἐκτὸς τοῦ λόγου.

Ἡ μαγεία ἐγκατέστησεν ὁλόκληρον τὴν ἐξάρτησιν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν πραγμάτων ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑποχρεώσεών της ὁ ἐσωτερικὸς ἄνθρωπος ἔμεινεν ἀδιάφορος. Ὅ,τι ἐθεώρησεν ὑποχρεωτικόν, ὑπῆρξε μία προσαρμογὴ τῶν κινήσεων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος πρὸς τὰς ἀξιώσεις τῶν ἀφάτων πραγμάτων. Ἡ μαγεία δὲν ἔδωκε διὰ τοῦτο τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ δώσῃ βάθος εἰς τὸν λόγον του, νὰ φωτίσῃ τὸ μυστήριον μετὸν διάλογον, ἀλλὰ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ ἐκτελέσῃ ὠρισμένα νεύματα καὶ νὰ συναρθρώσῃ ὠρισμένους συλλαβισμοὺς χωρὶς ἐσωτερικὴν παρακολούθησιν. Ὅταν τὰ ἀναμενόμενα τῆς μαγικῆς πράξεως δὲν ἐξεπληροῦντο, ἡ μαγεία ἀπέδιδε τὴν εὐθύνην εἰς τὴν πρᾶξιν: Τὸ νεῦμα ἢ ὁ συλλαβισμὸς παρέβησαν κατὰ λάθος ἢ λόγῳ ἀσταθμῆτων ἐπιδράσεων τὰ

παραγγέλματα καὶ δὲν ἔγιναν, ὅπως ἔπρεπε νὰ γίνουν. Ἡ μαγεία δηλαδὴ ἐνοχοποίησε διὰ τὰ λάθη τῆς τὴν ἐλευθερίαν. Ὅσακις ὁ ἄνθρωπος συνεδύαζε τὰς κινήσεις τῶν μελῶν τοῦ σώματος ἢ τῆς γλώσσης του, ὅπως ἐκεῖνος ἐνόμιζε καλύτερον ἢ χωρὶς νὰ τὸ καταλάθῃ κατ' ἄλλον τρόπον ἀπ' ὅτι ἐπέβαλλε τὸ ἀκατάληπτον, ἢ ἐπιθυμία ἔμενε χωρὶς ἐκπλήρωσιν. Μὲ ἄλλους λόγους ἡ μαγεία παρέστησε τὴν ἀποτυχίαν ὡς ἠθελημένην ἢ ἀκουσίαν ἀνυπακοήν. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἔστρεψε τὴν προσοχὴν τῆς εἰς τὴν πιστὴν ἐπαναληψιν τῶν ἀκατανοήτων, διὰ ν' ἀποξενώσῃ πλήρως τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον ἐκ τοῦ πράγματος καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ τὸν ἀφομοιώσῃ διὰ τῆς πράξεως πρὸς ὅ,τι τὸν ἐξυπηρετεῖ, ἐφ' ὅσον τοῦ ἐπεβάλλετο, χωρὶς νὰ ὑφίσταται τὸν ἔλεγχόν του. Ὅπου διὰ τοῦτο ἡ μαγεία ἐπεκράτησεν, ὁ ἄνθρωπος ἔχασεν ἢ δὲν κατώρθωσε νὰ κερδίσῃ τὸν ἑαυτὸν του.

Νεύματα καὶ λόγοι χωρὶς τὴν συμμετοχὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐπιβάλλονται καὶ σήμερον εἰς τὴν ζωὴν ὑπὸ τῆς τεχνικῆς εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν ἐσωτερικῶς ἀνεξελέγκτων λειτουργειῶν τῆς. Ὅπως οἱ μαγικοὶ πολιτισμοὶ ἀναφέρονται κατὰ βάσιν εἰς τὸ πρακτικὸν καὶ τὸ τυπικὸν μέρος τῆς ζωῆς, γνωρίζει καὶ ἡ ἐποχὴ μας ἓνα συστηματικὸν πληθωρισμὸν τῶν τυπικῶν πράξεων χωρὶς τὴν εὐθύνην τοῦ λόγου. Οἱ ἄνθρωποι ὥρμησαν καὶ ὀρμοῦν σήμερον εἰς τὴν πράξιν, ἐπραξαν καὶ πράττουν, ὅ,τι εἶναι δυνατὸν νὰ πραχθῇ χωρὶς ὑπολογισμὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν καὶ σήμερον ὁ ἄνθρωπος κινδυνεύῃ νὰ χάσῃ τὸν ἄνθρωπον, τοῦτο ὀφείλεται καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐξάρτησίν του ἐκ τῶν πραγμάτων, ἐντὸς τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει θέσις διὰ τὸν λόγον.

ΠΩΣ ΕΝΙΚΗΣΕΝ Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΝ ΠΡΑΞΙΝ (ΕΛΛΑΣ) ΚΑΙ Η ΠΡΑΞΙΣ ΤΟΝ ΛΟΓΟΝ (ΜΕΣΑΙΩΝ). Πρὸς στιγμὴν ἡ ἱστορία εἶχε φανῆ, ὅτι θὰ συνεφιλίωνε τὸν λόγον καὶ τὴν πράξιν. Κατώρθωσε νὰ εὐρύνη τὰ ὅρια τῆς γλώσσης, ὥστε νὰ χωρέσῃ ἐντὸς τῆς ἡ πράξις, ἔκανε δηλαδὴ τὴν πράξιν περιεχόμενον τοῦ λόγου. Ὅπου τὸ πρᾶγμα συνετελέσθη, ἡ πράξις περιωρίσθη. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἀπέκτησεν ὅρια, ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἄλλοτε αὐτὴν καὶ ἄλλοτε τὴν ἄλλην μορφήν καὶ ἰδίως ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπερβάλῃ, ὅ,τι τῆς ἐπέβαλλεν ὁ λόγος. Ἡ οὐσιαστικὴ πράξις ἐκέρδισεν ὡς ἐκ τούτου ἐσωτερικὸν χαρακτήρα, ὥστε ἡ σωματικὴ κίνησις νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμά της καὶ κατὰ τοῦτο νὰ ἔχῃ πάντοτε ἐσωτερικὸν λόγον. Ἴσως δὲν εἶναι καθόλου περίεργον, ὅτι ἡ τεχνικὴ ἔμεινεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐποχὴν, ἡ ὁποία ἐκορύφωσεν αὐτὴν τὴν ἐξέλιξιν, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ λόγου καὶ διὰ τοῦτο ἐξυπηρετήσῃ τοὺς πνευματικοὺς σκοπούς. Τὸ πρᾶγμα ἐξακολουθεῖ νὰ συμβαίνει καὶ σήμερον, ὅπου μεμονωμένοι ἄνθρωποι περιορίζουν τὴν τεχνικὴν καὶ τῆς δίδουν πνευματικὴν κατεύθυνσιν, τὴν κάνουν μέσον τῆς πράξεως, διὰ

τὴν ὁποῖαν εἶναι εἰς θέσιν νὰ λογοδοτήσουν.

Ἄφ' ὅτου ὁμως ἡ τεχνικὴ ἐκυριάρχησεν εἰς τὸ πεδῖον τῆς ἱστορίας, ἡ πράξις διέσπασε τὰ λογικά της ὄρια. Ἡ κυριαρχία αὕτη ἀνέτειλεν εἰς τὸν ὀρίζοντα τῆς Εὐρώπης περὶ τὰ μέσα τοῦ Μεσαιῶνος καὶ μεσουρανεῖ εἰς τὴν ἐποχὴν μας. Ὁ ἄνθρωπος ἀρχίζει νὰ προσκαλῆ εἰς τὴν ζωὴν του φυσικὰς δυνάμεις καὶ νὰ δημιουργῆ συστήματα κινήσεων, αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλουν τὴν πράξιν, χωρὶς νὰ ἔχη προηγηθῆ ἡ ἀνάγκη τῆς πράξεως καὶ συνεπῶς ὁ λογικὸς της καθορισμός. Ἡ νέα ζεύξις τοῦ ἵππου, ἡ ὁποία αὐξάνει εἰς τὸ τετραπλοῦν τὴν ἐκμεταλλεύσιμον ζωικὴν δυνάμιν, ἡ πρὸς βορρᾶν τῶν Ἄλπεων ἐξάπλωσις τοῦ ὑδρομύλου, διὰ τοῦ ὁποίου χρησιμοποιεῖται μία συνεχῆς φυσικὴ ἐνέργεια ὄχι μόνον διὰ τὸ ἄλεσμα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν παραγωγὴν μεγάλων πιέσεων καὶ ὑψηλῶν θερμοκρασιῶν μὲ ἀπροσδοκίτους συνεπείας διὰ τὴν ὑφαντικὴν καὶ τὴν σιδηρουργίαν, τὸ σύγχρονον ναυτικὸν πηδάλιον, τὸ κινητὸν ἰστίον τοῦ πλοίου καὶ ἡ πηξίς, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτρέπεται ὁ πλοῦς πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις ἀνεξαρτήτως καιρικῶν συνθηκῶν, ἡ ἐξ ἐκκλησιαστικῶν πιθανῶς λόγων, ἐπειδὴ ἐπάγωνε τὴν νύκτα ἡ κλειψύδρα εἰς τὰ μοναστήρια, ἀνακάλυψις τοῦ μηχανικοῦ ὥρολογίου καὶ ἡ παρουσίασις ἐνὸς προτύπου ὄλων τῶν κινήσεων, τῶν μορφῶν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ σύμπαντος, ἡ ἐφεύρεσις τῆς πυρίτιδος καὶ ἡ ἀνατροπὴ τῆς κοινωνικῆς ἰσορροπίας, ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα τοῦ Μεσαιῶνος σημαίνουν, ὅτι ἡ πρακτικὴ δυνατότης ἀρχίζει νὰ ὑπαγορεύη τὴν συμπεριφορὰν, νὰ ὀδηγῆ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ μέλλον, χωρὶς νὰ ἔχη προκαθορισθῆ ἡ κατεύθυνσις, οὕτως ὥστε ἡ ἐξωτερικὴ πράξις νὰ εἶναι ἐπακόλουθον ἐνὸς ἐσωτερικοῦ γεγονότος.

ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΣΥΝΗΘΕΙΑΣ ΝΑ ΔΕΧΕΤΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΗΝ ΛΥΣΙΝ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟΝ ΟΡΟΝ ΝΑ ΥΠΑΚΟΥΣΗ. Ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἐποχὴν μας παύει νὰ πράττει ἐσωτερικῶς καὶ νὰ ἐλέγχη τὴν ἔκφρασίν του καὶ γίνεται μία ἄποψις τῆς διευθυνομένης ἀναστατώσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Ὅσον ἐνισχύεται ἡ τεχνικὴ του κίνησις, στρέφεται ὀλόκληρος πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἀκολουθεῖ ὅλα τὰ ρεύματα, ἐντὸς τῶν ὁποίων τοποθετεῖται, χωρὶς νὰ εἶναι ἱκανὸς ν' ἀντισταθῆ οὔτε νὰ προβλέψη, πού κατευθύνεται. Ὁ κόσμος ἀρχίζει νὰ τὸν παρασύρη καὶ νὰ τὸν ἐμποδίση νὰ ἐνθυμηθῆ, τί ἔπραξε καὶ νὰ σχεδιάσῃ τὸ μέλλον του. Καθ' ὃ μέτρον ἡ τεχνικὴ ἀναστάτωσις γίνεται προϋπόθεσις διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ζωῆς, ἡ ἀνάμνησις καὶ ἡ πρόβλεψις ἀνήκουν εἰς τὰ σπάνια ἐπεισόδια τοῦ ἀτομικοῦ του βίου. Δὲν σκέπτεται λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος, διὰ νὰ πράξῃ καὶ ὅταν πράξῃ, πρὸ τοῦ κινδύνου νὰ σκεφθῆ, τί ἔπραξε, παραδίδεται εἰς τὴν ἐπομένην δυνατότητα τῆς πράξεως, ἡ ὁποία τὸν σώζει ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν ἐπακολούθων τῆς προηγουμένης. Ὁ ἄνθρωπος πράττει, διὰ νὰ λησμονῆ τὴν πράξιν του, δηλαδὴ διὰ

να είναι ελεύθερος από τὴν δέσμευσιν τοῦ λόγου.

Ἡ ἀτυχία τοῦ λόγου εἶναι ὅτι ἡ τεχνικὴ συστηματοποιεῖ τὴν πράξιν ὅσων συνήθισαν νὰ αἰσθάνωνται σίγουροι, ὅταν ἄλλοι ἀναλαμβάνουν νὰ τοὺς ἀπαλλάξουν ἐκ τῶν προβλημάτων, ἀρκεῖ ἐκεῖνοι νὰ ὑπακούσουν. Ἡ τεχνικὴ θὰ εἶχεν εἰς τὴν ἱστορίαν ἄλλην ἐξέλιξιν καὶ ὁπωσδήποτε μόνον τεχνικὸν χαρακτήρα, ἐὰν δὲν ἐβασίζετο εἰς τὴν προαιωνίαν πεποίθησιν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι δυνατὸν νὰ εὐτυχήσῃ, ἐὰν κάποιος προθυμοποιηθῇ νὰ σηκώσῃ τὰ βάρη του μὲ τὴν μόνην συμφωνίαν, νὰ συμπεριφερθῇ, ὅπως ἐκεῖνος τοῦ παραγγείλῃ. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ πεποίθησις αὕτη εἰς ὅλην τὴν εὐρύτητα τῶν ἱστορικῶν της μορφῶν ὑπῆρξεν ἡ μεταφυσικὴ τροφή τοῦ ἀνθρώπου, ὁ νέος τροφοδότης ἔχει ἐξ ἀρχῆς μεταφυσικὸν χαρακτήρα. Ἡ πεποίθησις, ὅτι ὁ ἄνθρωπος λυτρώνεται ἐπὶ τῇ θάσει ἐνὸς ἔργου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκτελέσῃ ὁ ἴδιος, ὀφείλει ὅμως, διὰ νὰ ἰδιοποιηθῇ τὸ ἀποτέλεσμά του, νὰ ὑπακούσῃ, εἶναι ὁ μεταφυσικὸς παλμὸς τῆς τεχνικῆς, ὅτι προσανατολίζει εἰς τὴν τεχνικὴν ὀλόκληρον τὸν κόσμον. Ἡ συνήθεια τῶν αἰῶνων δὲν βλέπει εἰς τὴν νέαν προσφορὰν καμμίαν ἀλλαγὴν, ἀλλ' ἀντιθέτως τὴν θεωρεῖ ὡς τὴν ἐντελῶς συγκεκριμένην της ἔκφρασιν, ἐφ' ὅσον ἡ τεχνικὴ προθυμεῖται νὰ ἄρῃ τὴν δυσκολίαν, χωρὶς νὰ χρειάζεται τὸ ἐπέκεινα, νὰ ἐπικαλῆται δηλαδὴ τὴν πίστιν, ἀλλ' ἐκτελεῖ τὸ ἔργον ὑπὸ τὰ ὄμματα ὄλων, ὥστε τὰ παραγγέλματα τῆς ὑπακοῆς, ἡ προϋπόθεσις καὶ ἡ συνέπεια τοῦ ἔργου, νὰ μὴ ξενίζουσι καινένα.

Ὁ λόγος λοιπὸν ἔχει σήμερον τὴν ἀτυχίαν νὰ πρέπει νὰ προβληματίσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ ὁποῖος ἐπιδίδεται εἰς τὴν συστηματικὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν ἀτομικῶν του δυσκολιῶν. Ἐναντίον τοῦ λόγου ἐργάζεται ἡ ἱστορικῶς ἀκλόνητος καὶ σήμερον κατὰ μείζονα λόγον ἀπρόσβλητος δικαιολογία τῆς ὑπακοῆς. Βεβαίως ἡ ὑπακοὴ εἶναι ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς συμφωνία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἄνθρωπον, νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀναλογίαν πράξεως καὶ λόγου, ἀλλ' ἡ συνέπεια αὕτη δὲν εἶναι τὸ πάθος τῆς τεχνικῆς. Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τεχνικῶν ἔργων εἶναι περιττὴ ἡ ἀντιστοιχία μεταξὺ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ ἀνθρώπου, ἐπιτρέπεται μόνον ἡ συμμόρφωσις τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν ἄνθρωπον. Ὅ,τι ἐνδιαφέρει τὴν τεχνικὴν, εἶναι ἡ κατασκευὴ ἐνὸς ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος νὰ θέλῃ, ὅ,τι τὸν ἐκτεχνικεῖ περισσότερο.

Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀρχίζει νὰ γίνεται ἡ βασικὴ πρώτη ὕλη τῆς τεχνικῆς, ἡ δυνατότης ὄλων τῶν δυνατοτήτων, ἐκείνη ἡ δύναμις, ἡ ὁποία ἐκπληρώνει ὅλα τὰ τεχνικὰ αἰτήματα. Ἡ μόνη ἀντίστασις, ἡ ὁποία εἶναι δυνατὸν νὰ προβληθῇ, εἶναι λοιπὸν ἡ ἐσωτερικὴ ἀντίστασις τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ μόνη ιδιότης του, ἡ ὁποία ἐνδιαφέρει τὴν τεχνικὴν, ἡ ὑποταγὴ του εἰς τὰ ἐκάστοτε διὰ τὴν ἀνάπτυξιν της ἀπαραίτητα σχήματα συμπεριφορᾶς. Τὴν τεχνι-

κὴν ἀπασχολεῖ καὶ προωθεῖ ὁ ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐξωτερικῆς προσαρμογῆς, τῆς ἀκροάσεως καὶ ὄχι τῆς ὁμιλίας. Τὴν ὁμιλίαν ἀνέχεται καὶ χρειάζεται ἡ τεχνικὴ ὡς ὄργανον ἐπιδοκιμασίας καὶ ὑπερνικήσεως τῶν ἀντιστάσεων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν τῆς, ἐκείνων τῶν ἀξιώσεων, τὰς ὁποίας ἐπιβάλλει ἡ μεσιτευομένη πράξις εἰς τὸν λόγον. Ἡ ὁμιλία δικαιολογεῖται καὶ ἐπιβάλλεται εἰς τὴν τεχνικὴν, ὅπως ἡ προσευχὴ εἰς τὴν θρησκείαν.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΙΝ ΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ ΕΚ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ὁ λόγος ἐστράφη πρὸς τὰ ἔσω, περισυνέλεξε τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς ἐπιφανείας καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ κόσμου, ἀπεκήρυξε τὴν αὐθαιρεσίαν, ὅ,τιδήποτε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἔχη πέρας, ἐπροικοδότησε τὴν πράξιν μὲ τὴν εὐθύνην, ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον τῆς περισκέψεως καὶ τῆς ἐσωτερικῆς πειθαρχίας. Τὸ κατόρθωμα αὐτὸ συνετελέσθη βεβαίως εἰς ὠρισμένα μόνον πρόσωπα καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐσυκοφαντήθη, ὥστε ὁ ἀρχαῖος ἄνθρωπος νὰ τροπή καὶ πάλιν ἀπερίσπαστος εἰς τὴν ἐξωτερικὴν βίαν καὶ τὸν ἀπεριόριστον κόσμον. Ὅσον περισσότερον κατέπιπτεν ὁ λόγος, τόσον ἐνισχύετο ἡ παντοδαπὴ αὐθαιρεσία καὶ ὡς λύσις προεβάλλετο τὸ ἀκατάληπτον. Εἰς μίαν ὀλόκληρον σειρὰν αἰώνων ὁ ἄνθρωπος ἀπέβαλε τὴν συνήθειαν τοῦ λόγου, ἄφησε νὰ παρακμάσῃ ἡ δυνατότης του νὰ περιβάλλῃ τὴν πράξιν του μὲ τὴν συνέπειαν τοῦ λόγου, νὰ εἶναι ἐσωτερικῶς ὑπεύθυνος δι' ὅ,τι ἔπραττε καὶ ἔστρεψεν ὅλην τὴν προσοχὴν του εἰς τὴν ὑπακοήν, ἐν ἀνάγκῃ καὶ ἐναντίον τοῦ λόγου. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐθεώρησε τὸν λόγον ἀρμόδιον διὰ τὴν πράξιν, ἀνεζήτησεν ἄλλου, ὅ,τι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐγγυηθῇ διὰ τὴν συμπεριφορὰν του καὶ ὑπέθεσεν, ὅτι τότε ὁ τρόπος τῆς ζωῆς του ἔχει ἀξίαν ὅταν δὲν τὸν καθώριζεν ἐκεῖνος, ἀλλ' οἱ ἐρμηνευταὶ ἀναντιρρήτων αὐθεντιῶν.

Συνέβη λοιπὸν ὀλόκληρος ἡ εὐρωπαϊκὴ κοινωνία νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν τῆς εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς ὑποταγῆς, εἰς τὴν ἀποξένωσιν λόγου καὶ πράξεως, ὥστε οἱ ἄνθρωποι νὰ ζοῦν, διὰ νὰ πράττουν, χωρὶς νὰ ὀρίζουν τὴν πράξιν των. Φοβερὰ ἐγκλήματα ἐπισήμων καὶ ἀνεπισήμων ἐκπροσώπων ἀκαταλογίστων δυνάμεων ἔχουν τὴν ἀρχὴν των εἰς τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἶναι ὑπεύθυνος δι' ὅ,τι πράττει, παρὰ μόνον ὅταν δὲν ἐκτελῇ, ὅ,τι τοῦ καθορίζουν. Ὅπου ὑπῆρξαν πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἠθέλησαν νὰ πράξουν, χωρὶς νὰ ὑπακούσουν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἀρχήν, ἐκινδύνευσεν νὰ διαταραχθῇ τὸ κοινωνικὸν σύστημα. Τοῦτο συνέβαινεν, ὄχι διότι τὰ πρόσωπα αὐτὰ ἐστρέφοντο ἀπ' εὐθείας ἐναντίον τοῦ συστήματος, ἀλλὰ διότι ἐγίνοντο παράδειγμα διὰ μίαν ἀναζήτησιν νέας δικαιολογίας διὰ τὴν πράξιν, πρῶγμα τὸ ὁποῖον ἀπέκλειεν ἢ ἐκ τῶν ἔξω τακτοποιήσεις τῆς γενικῆς συμπεριφορᾶς.

Συνήθως ὅμως οἱ ἀνυπάκουοι δὲν ἔδιδον τὴν προτεραιότητα εἰς τὸν λόγον, δὲν ἔπραττον ἐπειδὴ ἦσαν τῆς γνώμης, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἔχουν τὴν εὐθύνην τῆς πράξεώς των, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπείθοντο εἰς ἄλλους κήρυκας ἀκαταλύπτων ἐφαρμογῶν ἢ ἐγίνοντο κήρυκες τῶν ἀδιανοήτων αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ὥστε νὰ ἔρχωνται εἰς σύγκρουσιν μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἰσχυρῶν διατάξεων. Τὰ περισσότερα κακουργήματα τοῦ Μεσαιῶνος καὶ οἱ πόλεμοι, οἱ ὅποιοι συνετάραξαν τοὺς Νέους χρόνους, ἦσαν συγκρούσεις ἀνεξελέγκτων διαταγῶν. Ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκετο εἰς τὸ μέσον δύο πράξεων, διὰ καμμίαν ἐκ τῶν ὁποίων δὲν ἔφερεν ἐκείνος τὴν εὐθύνην. Ὁ λόγος τοῦ δὲν ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν οὔτε εἶχεν ἀναπτυχθῆ, ὥστε κάποτε νὰ μὴ γνωρίζῃ, τί πρέπει νὰ πράξῃ καὶ νὰ ἐκτελῇ διὰ τῆς βίας ἢ κατὰ λάθος, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν, ὅτι ἔτσι κατώρθωνε νὰ ὑπακούσῃ καλύτερον, τὰ διατάγματα τῶν ἀνισχύρων.

ΤΟ ΟΥΔΕΤΕΡΟΝ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΑΘΑΡΟΥ ΛΟΓΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΝ ΤΟΥ ΩΡΑΝ. Ὄταν ἡ διάστασις τῶν διαταγῶν διέσπασε τὴν πνευματικὴν ἐνότητα τῆς Εὐρώπης καὶ ἔδωκε τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὴν πολιτικὴν ἀρχὴν νὰ δικαιολογήσῃ μὲ νέα κριτήρια, κυρίως ὅμως μὲ τὴν δύναμιν τὴν ἐξουσίαν καὶ τελικῶς ἢ ἀναστάτωσης τῶν εὐρωπαϊκῶν πραγμάτων ἀνησύχησε πνευματικῶς τὸν ἄνθρωπον, ὥστε νὰ πρέπει νὰ σκεφθῆ μόνος του, πῶς δικαιώνεται ἐσωτερικῶς ἡ πράξις του, παρουσιάσθη εἰς τὸ προσκήνιον τῆς ἱστορίας, συγχρόνως πρὸς τοὺς πρώτους ἀνησύχους διὰ τὸν ἐσωτερικὸν λόγον τῆς συμπεριφορᾶς, τὸν Rousseau καὶ τὸν Kant, ἡ πρώτη φάσις τῆς σημερινῆς τεχνικῆς, ὡς κατάληξις μιᾶς τεχνικῆς κυοφορίας εἰς τοὺς κόλπους τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πνεύματος διαρκείας ὀκτὼ περίπου αἰώνων. Τὸ νέον αὐτὸ εἶδος τῆς πράξεως ὑπῆρξε μία ὀλόκληρον τὴν δευτέραν χριστιανικὴν χιλιετηρίδα ἐτοιμαζομένη πρακτικὴ δυνατότης, μία ἐξουδετέρωσις τῶν ἀντιμαχομένων θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν τάσεων, ὁ χώρος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ ἄνθρωπος ἔπραττε, χωρὶς τὸ πρᾶγμα νὰ ἐνοχλῆ κανένα, ἀφοῦ συγχρόνως ἐξετέλει, ὅτι τοῦ ἐπέβαλλεν ἡ ἰσχυροτέρα ἀρχὴ τοῦ τόπου.

Διὰ τὴν συμπεριφορὰν αὐτὴν, ὅσοι ἐκηδεμόνευσαν πνευματικῶς τὸν ἄνθρωπον, μάλις σήμερον εἰς ὠρισμένα μέρη ἀρχίζουν νὰ ἔχουν ἐνδοιασμούς. Γενικῶς ὅμως, ἀφ' ὅτου παρουσιάσθη ἡ τεχνικὴ μέχρι σήμερον, οἱ ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν πνευματικὴν στάσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀντίκρυσαν εἰς τὸ νέον εἶδος τῆς πράξεως μίαν οὐδετερότητα, ἱκανὴν κάποτε νὰ ὑποστηρίξῃ πρὸς χάριν των ἄλλως ἀκατόρθωτα σχέδια. Ἐφ' ὅσον ἡ τεχνικὴ ἦτο μία ἀπασχόλησις μὲ πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἦσαν διδασκαλία περὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατὰ τοῦτο δὲν ἀνεφέρετο εἰς τὴν κοινωνικὴν συμπεριφορὰν, ἐφάνη ὅτι ἦτο ἀκίνδυνος, μία μορφή ἐργασίας ἀπλῶς νέου σχήματος, εἰς τὴν ὁποίαν μάλιστα ἐπετρέπετο νὰ ἐπιδοθοῦν, διὰ νὰ φύγουν τοὺς πει-

ρασμούς και να ενισχύσουν τὰ οικονομικά τῆς μονῆς ἢ τοῦ τάγμα-
τος καὶ οἱ μοναχοί. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ
τοῦ Μεσαιῶνος, ἐνῶ ὅ,τι θὰ ἔκανε τὸν ἄνθρωπον ἐσωτερικῶς κύριον
τοῦ λόγου καὶ συνεπῶς τῆς πράξεώς του, ἡ θεωρητικὴ σκέψις, ἐφυ-
λάχθη ὡς προνόμιον ὄσων διέθετον ἐκτὸς τῆς κλίσεως καὶ τὴν ἐκκλη-
σιαστικὴν κλήσιν, ἔμεινεν ἐλεύθερον τὸ ἔδαφος διὰ τὴν τεχνικὴν ἀσχο-
λίαν, ὡς οὐδέτερον τῆς ἠθικῆς πράξεως καὶ τοῦ καθαροῦ λόγου.

Χωρὶς λοιπὸν κανεὶς νὰ τὸ καταλάβῃ, ἡ τεχνικὴ ἐπολιτογραφῆθη
εἰς τὴν ἱστορίαν ὡς μία μεταφυσικῶς οὐδετέρα πρακτικὴ ἀπασχόλη-
σις, ἡ ὁποία ὅμως μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου διέσπασε τὰ φράγμα-
τα ὄλων τῶν καθιερωμένων ἐντολῶν πνευματικῆς καὶ μὴ καταγωγῆς
καὶ ἔγινεν ἡ ἀπόλυτος ἀρχὴ τῆς πράξεως ἐν γένει. Τὴν ἐπικρά-
τησίν της ἐν τούτοις ὀφείλει οὐσιαστικῶς ἡ τεχνικὴ εἰς τὸ γεγονὸς
ὅτι οἱ ἄνθρωποι, μετὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐσωτερικέυσιν τοῦ λόγου, ἔχα-
σαν ἐκ θρησκευτικῶν λόγων τὸν ἔλεγχον τῆς σκέψεως καὶ τῆς πρά-
ξεως καὶ ἐνόμισαν, ὅτι δι' ὅ,τι ἔπρεπε νὰ γνωρίζουν καὶ νὰ ἐκτε-
λοῦν, ὑπῆρχαν ἄλλοι ἀρμόδιοι. "Ὅταν λοιπὸν τὸ τεχνικὸν πνεῦμα ὠρί-
μασε καὶ ὑπεσχέθη εἰς βραχυπρόθεσμον χρόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς
ζωῆς, ὅ,τι ἡ θρησκεία προώριζε διὰ τὰ μετὰ τὸν θάνατον εἰς ἐκεί-
νους, οἱ ὁποῖοι θὰ ἔπραττον ἀναλόγως, οἱ ἄνθρωποι ἐτράπησαν ἀνα-
φανδὸν πρὸς τὴν ἐπικερδεστέραν δυνατότητα, ἡ ὁποία τοὺς ἐπέβαλλε
πολὺ εὐκρινεστέρας διατάξεις καὶ ἀνταπέδιδεν ὄρατὰ ἀνταλλά-
γματα. Ἡ τεχνικὴ εὐρήκε τὸν ἄνθρωπον προπαρεσκευασμένον δι' ὄλας
τὰς πράξεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐχρειάζοντο ἐσωτερικὸν ἔλεγχον.

Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἐστράφησαν καὶ στρέφονται πρὸς τὴν τε-
χνικὴν ἰδίως ὅσοι δὲν ἔχουν μάθει νὰ καθορίζουν ὑπευθύνως τὴν πρά-
ξιν των. Ἐπειδὴ ἀκριβῶς οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶναι ἡ ἀπόλυτος πλειο-
ψηφία ὄλων σχεδὸν τῶν κοινωνιῶν τοῦ κόσμου, ἡ τεχνικὴ γίνεται μὲ
ἀστραπιαίαν ταχύτητα παγκόσμιος νόμος. Ἰδίως ὅπου οἱ ἄνθρωποι
συνήθισαν νὰ πράττουν, χωρὶς νὰ ἐγγυῶνται ἐκεῖνοι διὰ τὸν λόγον
τῆς πράξεώς των καὶ χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ σκεφθοῦν, πῶς
πρέπει νὰ πράξουν, ἐφ' ὅσον τὰ ἀναντιρρήτως ἰσχύοντα δὲν παρέ-
χουν λαβὴν εἰς παρεξηγήσεις, ἰδίως εἰς τὰς μονολιθικὰς κοινωνίας
τῆς διαμορφώσεως τοῦ βίου ἐκ μέρους μαγικῶς διαιωνιζομένων πα-
ραδόσεων, οἱ ἄνθρωποι παραδίδονται εἰς τὴν τεχνικὴν χωρὶς καμμίαν
ἀντίστασιν. Ἡ διάστασις διὰ τοῦτο μεταξύ λόγου καὶ πράξεως, ἡ
βασικὴ προϋπόθεσις τῆς ἀνευ ὄρων ἐκτεχνικεύσεως τῶν ἀνθρώπων, ἡ
μεγάλῃ συμβολῇ τῶν ἱστορικῶν ἰδρυμάτων, τὰ ὁποῖα ἐπέβαλον εἰς
τὸν ἄνθρωπον τὴν ὑπακοὴν παραπλεύρως ἢ ἐναντίον λόγου, ἐορτάζει
διὰ τῶν τεχνικῶν ἔργων φαντασμαγορικὰς ὥρας. Ἐξωτερικῶς ἡ
ζωὴ διατηρεῖ πρὸς στιγμὴν τὴν παλαιάν της μορφήν, ὀλόκληρος ὅμως
ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων τοποθετεῖται ἐκτὸς τοῦ λόγου. Ὑπὸ τὴν μίαν
ἢ τὴν ἄλλην μορφήν τῶν σημερινῶν του πράξεων, ὁ ἄνθρωπος ἀρχίζει
νὰ μὴ χρειάζεται τὸν λόγον εἰς καμμίαν περίπτωσιν.